

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Institution: Fødevarestyrelsen

Enhed/initialer: Dyrevelfærd og veterinærmedicin/KISE

Sagsnr.: 2014-15-30-00003

Dato: 29. januar 2015

Notat om høringssvar i forbindelse med udkast til forslag til lov om ændring af lov om udendørs hold af svin

Udkast til forslag til lov om ændring af lov om udendørs hold af svin har været i offentlig høring i perioden fra den 3. november til den 2. december 2014.

I det følgende angives et resumé af de indkomne høringssvar. Bemærkningerne til høringssvarene er anført med kursiv.

Der er modtaget høringssvar fra:

1. DOSO - Dyreværns-Organisationernes Samarbejds-Organisation
2. Dyreværnsrådet
3. Det Dyreetiske Råd
4. Økologisk Landsforening
5. Landbrug & Fødevarer
6. Friland A/S
7. Dyrenes Hjælpekomité Freja
8. Det Veterinære Sundhedsråd
9. Dyrenes Beskyttelse
10. Aarhus Universitet, DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug
11. Syddansk Universitet
12. Aalborg Universitet.

Af de ovenfor nævnte har Syddansk Universitet og Aalborg Universitet anført, at de ikke har bemærkninger til forslaget.

Generelle bemærkninger

DOSO, Dyreværnsrådet, Økologisk Landsforening, Landbrug & Fødevarer, herunder Videncenter for Svin, og Friland A/S tilslutter sig lovforslaget.

Det Dyreetiske Råd, Dyrenes Hjælpekomité Freja, Det Veterinære Sundhedsråd, Dyrenes Beskyttelse og Aarhus Universitet (DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug) er ikke enig i Fødevareministeriets udlægning af forskningsresultaterne fra Aarhus Universitet samt ministeriets udlægning af bestemmelsen i lovens § 12.

Producenternes praktiske erfaringer og konsekvenser for producenterne

Økologisk Landsforening oplyser, at det er muligt at holde dyr på friland, også i perioder hvor der kan forekomme frost, så vandet fryser til om natten, uden at det påvirker dyrenes velfærd negativt, og at resultaterne af forskningsprojektet stemmer overens med producenterne egne erfaringer. Foreningen påpeger, at et krav om permanent adgang til vand i alle døgnets 24 timer året rundt uanset vejrlig, ville betyde, at det ikke længere ville være praktisk muligt at holde dyrene på friland om vinteren, og at dette ville være en forringelse af dyrenes velfærd.

Tilsvarende anføres af Friland A/S, der oplyser, at både de økologiske og de konventionelle frilandsgriseproducenter, der leverer grise til Friland A/S, vurderer, at det er muligt at holde dyrene på friland også i perioder, hvor der kan forekomme frost, så vandet fryser til, uden at det påvirker dyrenes velfærd negativt. Friland A/S anfører, at i en periode, hvor Friland A/S oplever vækst i efterspørgsel og afsætning af velfærdskød fra både konventionelle og økologiske frilandsgrise, vil et krav om permanent adgang til vand i alle døgnets 24 timer året rundt uanset vejrlig få den konsekvens, at det ikke længere er praktisk muligt at holde grise på friland om vinteren, og at dette totalt set vil være en forringelse af grisenes velfærd.

Det Dyreetiske Råd anfører, at praktiske erfaringer peger på, at de gældende regler ikke giver anledning til alvorlige problemer i praksis, og at der er udviklet systemer, der kan sikre adgang til vand i perioder med frost, hvis dette ikke sikres manuelt. Det Dyreetiske Råd anbefaler samtidig, at videreudvikle systemer, der kan sikre adgang til vand i perioder med frost, såfremt de eksisterende systemer giver praktiske eller økonomiske udfordringer.

Det Veterinære Sundhedsråd anfører, at rådet er bekendt med, at der i perioder med hård frost for udegående svin kan være kortvarige perioder med problemer med at opretholde en permanent adgang til vand, og finder, at de professionelle udendørs producenter overvejende er i stand til at løse dette ved at prioritere disse opgaver med at bryde is i vandkar og køre vand ud ved hjælp af en traktormonteret vandtank.

Præcisering af kravet om udegående svins adgang til vand om natten i perioder med frostvejr

Det Dyreetiske Råd anfører, at såfremt Fødevareministeriet fastholder sin udlægning af § 12, bør det præciseres, hvor lang tid svinene må være uden adgang til vand, før dette anses for et dyrevelfærdsmæssigt problem.

Dyrenes Beskyttelse erkender, at der i perioder med frostvejr kan være vanskeligheder forbundet med at etablere frostfrit vand døgnet rundt, men at man - i stedet for at underkende søernes behov for vand og af den vej forene lovens § 12 med det praktisk mulige - anbefaler, at der fastsættes realistiske og velfærdsmæssige forsvarlige minimumskrav til drikkevandsforsyningen til søer og andre udegående svin om vinteren og i vinterlignende vejr. Dyrenes Beskyttelse anbefaler, at der i lov om udendørs hold af svin indarbejdes en bestemmelse om, at udegående svin i perioder med frostvejr skal have tilført vand under tilsyn mindst to gange i de lyse timer, og med mindst 6 timers mellemrum. Dyrenes Beskyttelse anfører, at formuleringen i vidt omfang tager hensyn til frilandsproduktionen, idet denne produktion medfører en lang række velfærdsmæssige fordele for dyrene, og at Dyrenes Beskyttelse derfor gerne ser denne produktionsform vinde frem.

Friland A/S anfører, at der blandt Friland A/S's leverandører er enighed om, at der gerne må være et minimumskrav i de normalt relative korte perioder, hvor der er udfordringer med frossent vand. Friland A/S henviser i den sammenhæng til en tilsvarende ordlyd, som den af Dyrenes Beskyttelse foreslåede, jf. ovenfor.

Fødevareministeriet har med lovforslaget lagt vægt på betydningen af, at økologisk svineproduktion og øvrige producenter med hold af svin på friland vil kunne fortsætte deres produktion. Der er efter ministeriets vurdering velfærdsfordele forbundet med hold af svin som udegående, og ministeriet finder det væsentligt, at denne produktion kan fortsætte. Efter det for ministeriet oplyste, vil det være forbundet med omkostninger, der vil være svære at bære for den enkelte producent i forhold til en rentabel produktion, at installere systemer til sikring af frostfrit vand for udegående svin alle døgnets 24 timer. Samtidig er det ministeriets vurdering - på linje med flere af høringsparterne - at praktiske erfaringer peger på, at de gældende regler ikke giver anledning til problemer i praksis, og at det ikke er dyrevelfærdsmæssigt betænkeligt, at dyrene i perioder med frost i et kortere tidsrum er uden vand om natten.

I forhold til forslag fra høringsparter om indføjelse af et minimumskrav til drikkevandsforsyningen til søer og andre udegående svin om vinteren og i vinterlignende vejr i de lyse timer, bemærker Fødevareministeriet, at der med lovforslaget på baggrund af et forskningsprojekt tages stilling til, hvad kravet i lovens § 12, om at svin skal have permanent adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde, indebærer i forhold til svins behov for adgang til vand om natten i perioder med frostvejr. Bemærkningerne til lovforslaget kommer således ikke nærmere ind på at redegøre for svins behov for adgang til vand om dagen. Med hensyn til at præcisere, hvor lang tid dyrene som udgangspunkt kan være uden adgang til vand om natten i perioder med frostvejr, vil der i Fødevarestyrelsens "Vejledning til velfærdskontrol i svinebesætninger" blive indføjet retningslinjer i forhold til udegående svins adgang til vand om natten i perioder med frostvejr til brug for kontrol i svinebesætninger, jf. nærmere nedenfor under Fødevareministeriets bemærkninger ad høringssvar nr. 3.

Specifikke bemærkninger

1. DOSO

DOSO kan med udgangspunkt i den videnskabelige rapport tilslutte sig forslaget. Samtidig understreges det, at kræfter må sættes ind på at videreudvikle systemer, der kan sikre adgang til vand i perioder med frost, såfremt de eksisterende systemer giver praktiske eller økonomiske udfordringer.

Fødevareministeriet kan tilslutte sig DOSO's synspunkt om, at systemer til sikring af frostfrit vand til udegående svin bør videreudvikles, men at dette må være op til branchen.

2. Dyreværnsrådet

Dyreværnsrådet er enig i Fødevareministeriets vurdering af, at et eventuelt fravær af vand om natten, herunder i perioder med frostvejr, på baggrund af det forelagte materiale, ikke kan karakteriseres som værende til væsentlig ulempe for dyrene. Rådet finder ikke, at det, at der ikke er adgang til drikkevand i nattetimerne, udgør et dyrevelfærdsmæssigt problem, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Fødevareministeriet noterer sig bemærkningerne fra Dyreværnsrådet. Ministeriet er enig i Dyreværnsrådets betragtning om, at det, at der (i frostperioder eventuelt) ikke er adgang til drikkevand i nattetimerne, ikke udgør et dyrevelfærdsmæssigt problem, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

3. Det Dyreetiske Råd

Det Dyreetiske Råd henviser indledningsvis til tidligere høringssvar afgivet af rådet i forbindelse med tidligere lovforslag vedrørende ændringer af lov om udendørs hold af svin.

Rådet tilslutter sig forslaget om ophævelse af revisionsbestemmelsen, men udtrykker samtidig bekymring over Fødevareministeriets vurdering af, "at det, at der eventuelt ikke er permanent adgang til vand om natten i perioder med frostvejr, ikke udgør et dyrevelfærdsmæssigt problem, der kan karakteriseres som værende hverken til væsentlig ulempe for dyrene eller som uforsvarlig behandling af dyrene".

Rådet anbefaler, at der i fortolkning af reglerne fastholdes et krav om, at svinene skal have adgang til vand til enhver tid. Samtidig gentager rådet sin anbefaling fra 2013 om at videreudvikle systemer, der kan sikre adgang til vand i perioder med frost, såfremt de eksisterende systemer giver praktiske eller økonomiske udfordringer.

Rådet henviser til, at det i udredningen fra DCA (Aarhus Universitet) konkluderes, at "resultaterne indikerer, at søer, der var afskåret fra vand i 6 timer og derover, havde en

negativ subjektiv oplevelse af tørst og dermed reduceret velfærd. Det kan dog ikke udelukkes at også 3 timers manglende adgang til vand gav anledning til en negativ subjektiv oplevelse af tørst". Det anføres, at der i udredningen endvidere henvises til forskning, der tyder på, at der kan være et øget vandoptag på dage med frostvejr. Rådet finder således ikke, at informationerne i udredningen understøtter Fødevareministeriets vurdering.

Rådet anfører, at rådet er opmærksom på, at der ikke med lovforslaget er lagt op til at ændre på ordlyden i § 12 i loven om, at alle svin på over 2 uger skal have permanent adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde, men at der med lovforslaget blot lægges op til en mere lempelig fortolkning af kravet. Rådet mener imidlertid, at svin bør have permanent adgang til vand, forstået som adgang til vand til enhver tid.

Rådet anfører, at praktiske erfaringer peger på, at de gældende regler ikke giver anledning til alvorlige problemer i praksis, og at der er udviklet systemer, der kan sikre adgang til vand i perioder med frost, hvis dette ikke sikres manuelt.

Afslutningsvis anfører rådet, at såfremt Fødevareministeriets udlægning af § 12 fastholdes, bør det præciseres, hvor lang tid svinene må være uden adgang til vand, før dette anses for et dyrevelfærdsmæssigt problem.

Fødevareministeriet skal anføre, at ministeriets vurdering af, "at det, at der eventuelt ikke er permanent adgang til vand om natten i perioder med frostvejr, ikke udgør et dyrevelfærdsmæssigt problem, der kan karakteriseres som værende hverken til væsentlig ulempe for dyrene eller som uforsvarlig behandling af dyrene" skal ses og forstås i betydningen af § 1 og § 2 i dyreværnsloven, jf. tillige høringsvar nr. 2. At dyr kan føle en vis tørst er indeholdt i §§ 1 og 2 i dyreværnsloven, men dyrene må ikke føle tørst i en sådan grad, at det er til væsentlig ulempe for dyrene eller være uforsvarlig behandling af dyrene.

I Fødevarestyrelsens "Vejledning til velfærdskontrol i svinebesætninger" vil der blive indføjet retningslinjer i forhold til udegående svins adgang til vand om natten i perioder med frostvejr til brug for kontrol i svinebesætninger.

Det vil i vejledningen blive anført, at det vurderes, at dyrene om natten i perioder med frostvejr som udgangspunkt højst bør være uden adgang til frostfrit vand i 6 timer, men at det dog altid vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om dette vil være tilstrækkeligt til at dække dyrenes behov. Det vil blive præciseret, at latenstid og kompensatorisk vandoptag vil være anvendelige parametre for, om dyrene har adgang til vand i tilstrækkelig mængde. Disse parametre anvendes allerede i forbindelse med den nuværende kontrol i svinebesætninger i form af "spand-testen". Hvis der ikke er adgang til vand på kontroltidspunktet, anmodes besætningsejer eller dennes repræsentant om at tildele dyrene vand. Dyrene iagttages under denne tildeling, og hvis dyr drikker mere end normalt forventet, kan dette tolkes som tegn på tørst i en grad, hvormed kravet om permanent adgang til vand i tilstrækkelig mængde ikke er opfyldt. Retningslinjerne vil være gældende for alle aldersgrupper af svin.

Denne fremgangsmåde i forbindelse med kontrol i svinebesætninger stemmer overens med, at Aarhus Universitet i deres høringsvar, sidste afsnit, anfører latenstid til at drikke og kompensatorisk vandoptag som egnede mål for, hvorvidt søer har permanent adgang til vand i tilstrækkelig mængde. De ovenfor nævnte retningslinjer om "højst 6 timers interval" for vandtildeling imødekommer ligeledes bemærkningen i høringsvaret fra Aarhus Universitet, såvel som bemærkninger i høringsvar fra Det Dyreetiske Råd og Dyrenes Beskyttelse samt forslaget fra Friland A/S.

Det vil af bemærkningerne til lovforslaget under punkt 3.2.2. komme til at fremgå, at retningslinjer, jf. ovenfor, vil blive indføjet i Fødevarerstyrelsens "Vejledning til velfærdskontrol i svinebesætninger".

Der henvises endvidere til ministeriets bemærkning ad høringssvar nr. 1.

4. Økologisk Landsforening

Økologisk Landsforening kan tilslutte sig forslaget. Foreningen anfører, at de økologiske producenter har kunnet konstatere, at der ikke registreres en produktionsnedgang blandt dyrene i perioder med frost sammenlignet med de perioder, hvor der ikke er frost. Tilvæksten på pattegrisene er den samme, og søerne holder samme huld som i perioderne uden frost. Foreningen finder, at parametre som produktion og huld forekommer at være relevante parametre at forholde sig til i spørgsmålet om tilstrækkelig adgang til vand.

Foreningen anfører, at resultaterne af forskningsprojektet under DCA (Aarhus Universitet), der belyser diegivende søers behov for at optage vand om natten, stemmer overens med producenternes egne erfaringer.

Det er foreningens opfattelse, at det er muligt at holde dyr på friland, også i perioder hvor der kan forekomme frost, så vandet fryser til om natten, uden at det påvirker dyrenes velfærd negativt. Landsforeningen mener tværtimod, at et krav om permanent adgang til vand i alle døgnets 24 timer året rundt uanset vejrlig ville betyde, at det ikke længere ville være praktisk muligt at holde dyrene på friland om vinteren, og at dette ville være en forringelse af dyrenes velfærd.

Foreningen er enig i, at reglerne om adgang til drikkevand forvaltes i den forståelse, at det kan accepteres, at svin, der holdes udendørs i perioder med frostvejr eventuelt ikke har permanent adgang til vand om natten, idet der i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret vurdering af, om svinene har adgang til vand i tilstrækkelig mængde.

Fødevarerministeriet noterer sig bemærkningerne fra Økologisk Landsforening, herunder at resultaterne af forskningsprojektet under DCA (Aarhus Universitet), der belyser diegivende søers behov for at optage vand om natten, stemmer overens med producenternes egne erfaringer, samt at skulle der være permanent adgang til vand i alle døgnets 24 timer året rundt uanset vejrlig, ville dette betyde, at det ikke længere ville være praktisk muligt at holde svin på friland om vinteren, og at dette ville være en forringelse af dyrenes velfærd.

5. Landbrug og Fødevarer

Landbrug & Fødevarer, herunder Videncenter for Svin, støtter forslaget.

Landbrug & Fødevarer er enig i Fødevarerministeriets vurdering af forskningsresultaterne, og at det, at der eventuelt ikke er permanent adgang til vand om natten i perioder med frostvejr, ikke udgør et dyrevelfærdsmæssigt problem.

Landbrug & Fødevarer finder, at det er vigtigt, at der lægges vægt på, at der i forbindelse med at opfylde svins behov for permanent adgang til vand i tilstrækkelig mængde forstås, at svinene har mulighed for at kompensere for en eventuel periode uden vand om natten i perioder med frostvejr, uden at dette påvirker deres vandoptag på døgnbasis, mælkeproduktion eller diegivningsadfærd.

Fødevarerministeriet noterer sig bemærkningerne fra Landbrug & Fødevarer.

6. Friland A/S

Friland A/S støtter forslaget. Det anføres, at både de økologiske og de konventionelle frilandsgriseproducenter, der leverer grise til Friland A/S, vurderer, at det er muligt at holde dyrene på friland også i perioder, hvor der kan forekomme frost, så vandet fryser til, uden at det påvirker dyrenes velfærd negativt. Producenterne har også tilkendegivet, at de hos udendørs opstaldede grise ikke har registreret produktionsnedgang blandt dyrene i perioder med frost sammenlignet med de perioder, hvor der ikke er frost, og at tilvæksten på pattegrisene er mindst den samme, og at søerne kan holde den samme huld som i perioderne uden frost.

Samtidig anføres det, at der blandt Friland A/S's leverandører er enighed om, at der gerne må være et minimumskrav i de normalt relative korte perioder, hvor der er udfordringer med frossent vand. Det anføres at en passende formulering kunne være: "Udendørs opstaldede grise skal i perioder med frost have tilført vand mindst to gange i de lyse timer, og med mindst 6 timers mellemrum."

Friland A/S anfører, at i en periode, hvor Friland A/S oplever vækst i efterspørgsel og afsætning af velfærdsdød fra både konventionelle og økologiske frilandsgrise, vil et krav om permanent adgang til vand i alle døgnets 24 timer året rundt uanset vejrlig få den konsekvens, at det ikke længere er praktisk muligt, at holde grise på friland om vinteren. Det anføres, at dette totalt set vil være en forringelse af grisenes velfærd. Derfor støtter Friland A/S en forvaltningspraksis, der gør det muligt at holde dyrene på friland også i perioder, hvor der kan forekomme frost, så vandet fryser til om natten. Friland A/S underkender ikke, at dyrene naturligvis har et behov for at få adgang til vand, hvilket – Friland A/S mener – kan klares med det ovenfor nævnte forslag, uden at det påvirker dyrenes velfærd negativt. Det anføres - ligesom det er konstateret i forskningsprojektet - at der vil være dyr, der har behov for at drikke en del efter nogle timer med frossent vand, uden at det er udtryk for, at dyret har en ringe velfærd.

I forhold til Friland A/S' s forslag om, at udendørs opstaldede grise i perioder med frost skal have tilført vand mindst to gange i de lyse timer og med mindst 6 timers mellemrum, bemærker Fødevareministeriet, at der i Fødevarestyrelsens "Vejledning til velfærdskontrol i svinebesætninger" vil blive indføjet retningslinjer i forhold til udegående svins adgang til vand om natten i perioder med frostvejrlig til brug for kontrol i svinebesætninger, jf. ministeriets bemærkninger ovenfor ad høringsvar nr. 3.

7. Dyrenes Hjælpekomité Freja

Dyrenes Hjælpekomité Freja henviser til AU's (Aarhus Universitet) vurdering om, at fravær af vand vil være en større belastning for smågrise og slagtesvin end for søer og orner, samt at øget konkurrence om vandkilden for gruppeopstaldede svin, herunder slagtesvin og smågrise, vil øge denne belastning.

Dyrenes Hjælpekomité Freja påpeger, at der i undersøgelsen blev fundet en stigning i adfærdsmæssige tegn på tørst med stigende varighed af manglende vand om natten, og at kraftig manipulation af vandkarret, som kun forekom, når søerne var afskåret fra vand i 6 timer og derover, viste, at dyrene havde en negativ subjektiv oplevelse af tørst, men at det ikke kan udelukkes, at også 3 timers manglende adgang til vand kan give anledning til en negativ oplevelse af tørst. Det fremhæves, at vandbehovet stiger drastisk med faldende kropsvægt.

Dyrenes Hjælpekomité Freja finder, at alle svin bør have adgang til rigeligt med frisk vand, også om natten i perioder med frostvejrlig, og at det af AU's undersøgelse tydeligt fremgår, at dyrene lider under at tørste.

Der henvises til Fødevareministeriets bemærkninger ovenfor ad høringsvar nr. 3.

8. Det Veterinære Sundhedsråd

Det Veterinære Sundhedsråd anfører, at rådet ved gennemgang af DCA's (Aarhus Universitets) udredning om svins behov for at optage vand om natten finder, at det at undlade svin at have permanent adgang til vand er dyreværns-mæssigt betænkeligt, og rådet kan ikke tilslutte sig Fødevareministeriets konklusion om, at det i kortere perioder for udegående svin ikke kan have dyreværns-mæssige konsekvenser.

Rådet anfører, at rådet er bekendt med, at der i perioder med hård frost for udegående svin kan være kortvarige perioder med problemer med hensyn til at opretholde en permanent adgang til vand, og finder, at de professionelle udendørs producenter overvejende er i stand til at løse dette ved at prioritere disse opgaver med at bryde is i vandkar og køre vand ud ved hjælp af en traktormonteret vandtank.

Rådet er ikke enig i ministeriets fortolkning af § 12, og rådet finder, at der skal være permanent adgang til vand i tilstrækkelig mængde, og at ordlyden af § 12 ikke muliggør, at der i perioder ikke er adgang til vand.

Der henvises til Fødevareministeriets bemærkning ovenfor ad høringssvar nr. 3 med hensyn til forståelsen af ministeriets udlægning af § 12 set i forhold til §§ 1 og 2 i dyreværnsloven. Ministeriet noterer endvidere, at rådet er bekendt med, at der i perioder med hård frost for udegående svin kan være kortvarige perioder med problemer med at opretholde en permanent adgang til vand, og at rådet finder, at de professionelle udendørs producenter overvejende er i stand til at løse dette ved at prioritere disse opgaver med at bryde is i vandkar og køre vand ud ved hjælp af en traktormonteret vandtank.

9. Dyrenes Beskyttelse

Dyrenes Beskyttelse anfører blandt andet:

- at man ikke er enig i Fødevareministeriets tolkning af den forskning, som AU (Aarhus Universitet) har foretaget med henblik på revisionen (af § 12), og at man således ikke er enig i, at ministeriet finder det acceptabelt, at svin, der holdes udendørs, ikke har permanent adgang til drikkevand om natten i frostvejr, fordi den dermed forbundne tørst, efter ministeriets opfattelse, ikke udgør et dyrevelfærdsmæssigt problem og ikke er til væsentlig ulempe for dyrene.
- at den seneste forskning fra AU peger på, at diegivende søer føler tørst, når de er afskåret fra drikkevand i 6 timer eller mere, og at dette ifølge forskerne udgør en negativ subjektiv oplevelse, som er forbundet med forringet velfærd.
- at man finder det misvisende, når ministeriet bemærker, at "ikke alle søer i forsøget reagerede på vandmangel med kraftig manipulation af drikkekar, hvilket indikerer en individuel oplevelse af vandmangel" og bruger dette som belæg for, at der ikke er tale om et velfærdsproblem.
- at fokus nødvendigvis må være, at der er dyr, der føler tørst også selv om der måtte være enkelte dyr, der ikke gør.
- at søer er mere tørstige i frostvejr, end når det ikke er frostvejr.
- at man erkender, at der i perioder med frostvejr kan være vanskeligheder forbundet med at etablere frostfrit vand døgnet rundt, men at man - i stedet for at underkende søernes behov for vand og ad den vej forene lovens § 12 med det praktisk mulige - anbefaler, at der fastsættes realistiske og velfærdsmæssige forsvarlige minimumskrav til drikkevandsforsyningen til søer og andre udegående svin om vinteren og i vinterlignende vejr. Dyrenes Beskyttelse anbefaler, at der i lov om udendørs hold af svin indarbejdes en bestemmelse om, at udegående svin i perioder med frostvejr skal have tilført vand under tilsyn mindst to gange i de lyse timer, og med mindst 6 timers mellemrum. Det anføres, at formuleringen i vidt omfang tager hensyn til frilandsproduktionen, idet denne produktion medfører en lang række velfærdsmæssige

fordele for dyrene, og at Dyrenes Beskyttelse derfor gerne ser denne produktionsform vinde frem.

- at der også for smågrise og slagtesvin bør fastsættes minimumskrav til vandtildeling i frostvejr, for så vidt at kravet om permanent adgang til drikkevand fraviges.

Som anført ovenfor under Fødevareministeriets bemærkninger ad høringssvar nr. 3 vil der i Fødevarestyrelsens "Vejledning til velfærdskontrol i svinebesætninger" blive indføjet retningslinjer i forhold til udegående svins adgang til vand om natten i perioder med frostvejr til brug for kontrol i svinebesætninger. Det vil i vejledningen blive anført, at Fødevarestyrelsen vurderer, at dyrene om natten i perioder med frostvejr som udgangspunkt højst bør være uden adgang til frostfrit vand i 6 timer, men at det dog altid vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om dette vil være tilstrækkeligt til at dække dyrenes behov. Dette stemmer overens med Fødevareministeriets vurdering, på baggrund af forskningsresultaterne, om at det er sandsynligt, at søer, der er afskåret fra vand i 6 timer eller derover, har en negativ subjektiv oplevelse af tørst og dermed reduceret velfærd i en vis grad, jf. punkt 3.2.2. i lovforslaget. Retningslinjerne vil være gældende for alle aldersgrupper af svin.

Ministeriets udlægning af kravet er ikke i strid med §§ 1 og 2 i dyreværnsloven, jf. ministeriets bemærkning ovenfor ad høringssvar nr. 3. Af lovforslaget fremgår det endvidere klart, jf. punkt 3.2.2. i lovforslaget, at det altid vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om kravet er opfyldt. Samtidig lægger ministeriet vægt på, at økologisk produktion af svin og anden svineproduktion på friland også vil kunne eksistere fremover, jf. ministeriets bemærkning ovenfor under de "Generelle bemærkninger".

Ministeriet noterer sig, at den af Dyrenes Beskyttelse foreslåede formulering, ifølge Dyrenes Beskyttelse, i vidt omfang tager hensyn til frilandsproduktionen, idet denne produktionsform medfører en lang række velfærdsmæssige fordele for dyrene, og at Dyrenes Beskyttelse derfor gerne ser denne produktionsform vinde frem.

Dyrenes Beskyttelse anfører, at det er misvisende, når Fødevareministeriet bemærker, at "ikke alle søer i forsøget reagerede på vandmangel med kraftig manipulation af drikkekar, hvilket indikerer en individuel oplevelse af vandmangel", og bruger dette som belæg for, at der ikke er tale om et velfærdsproblem. Hertil bemærker Fødevareministeriet, at ministeriet ikke bruger dette som belæg for, at der ikke er tale om et velfærdsproblem, men anvender oplysningen som en konstatering af, at dyrene oplevede vandmanglen individuelt.

Der henvises i det hele til ministeriets bemærkninger ovenfor ad høringssvar nr. 3.

10. Aarhus Universitet, DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug

Aarhus Universitet, DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug (i det følgende benævnt AU) anfører blandt andet:

- at en negativ subjektiv oplevelse af tørst, som beskrevet i AU's notat for søer uden vand i 6 timer og 12 timer, må anses som et tegn på reduceret velfærd.
- at det, at produktionen var upåvirket, efter AU's opfattelse, ikke kan tages som udtryk for, at velfærden er upåvirket.
- at det, at ikke alle individer udviste frustrationsadfærd, heller ikke kan tages som udtryk for, at velfærden er upåvirket.
- at ordlyden i afsnit 3.2.2. i lovforslaget foreslås ændret til, "at det er sandsynligt, at søer, der er afskåret fra vand i 6 timer eller derover, har en negativ subjektiv oplevelse af tørst og dermed reduceret velfærd".
- at det, at undersøgelsen viste, at søerne var i stand til at kompensere for manglende vand om natten ved at optage mere vand om dagen, og at de derigennem var i stand til at opretholde deres mælkeproduktion, ikke kan tages som udtryk for, at dyrene i overensstemmelse med deres behov har permanent adgang til vand i tilstrækkelig mængde.

- at situationer, hvor dyrenes latenstid til at drikke er kort og deres kompensatoriske vandoptag er højt, svarende til det observerede hos søer uden vand i 6 timer og 12 timer i den eksperimentelle undersøgelse - derimod - bedre kan tages som udtryk for, at dyrene ikke i overensstemmelse med deres behov har permanent adgang til vand i tilstrækkelig mængde.
- at Fødevareministeriets vurdering af, om manglende vand om natten udgør et væsentligt dyrevelfærdsproblem, ikke er baseret alene på forskningsprojektet ved AU, men tillige - efter AU's vurdering - på en overvejelse af, hvor høj risikoen er, for at problemer med manglende vand om natten opstår, samt varigheden heraf. AU foreslår at dette tydeliggøres i lovforslagets bemærkninger, sidst i afsnit 3.2.2.

I Fødevarestyrelsens "Vejledning til velfærdskontrol i svinebesætninger" vil der blive indføjet retningslinjer i forhold til udegående svins adgang til vand om natten i perioder med frostvejr til brug for kontrol i svinebesætninger. Det vil i vejledningen blive anført, at det vurderes, at dyrene om natten i perioder med frostvejr som udgangspunkt højst bør være uden adgang til frostfrit vand i 6 timer, men at det dog altid vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om dette vil være tilstrækkeligt til at dække dyrenes behov. Dette stemmer overens med ministeriets vurdering på baggrund af forskningsresultaterne, om at det er sandsynligt, at søer, der er afskåret fra vand i 6 timer eller derover, har en negativ subjektiv oplevelse af tørst og dermed reduceret velfærd i en vis grad, jf. punkt 3.2.2. i lovforslaget. Det vil ligeledes i vejledningen blive præciseret, at latenstid og kompensatorisk vandoptag - i forbindelse med kontrol i svinebesætninger - vil være anvendelige parametre for, om dyrene har adgang til vand i tilstrækkelig mængde. Disse parametre anvendes allerede i forbindelse med den nuværende kontrol i svinebesætninger i form af "spand-testen". Der henvises i øvrigt til ministeriets bemærkning ovenfor ad høringssvar nr. 3 samt til bemærkningerne ovenfor ad høringssvar nr. 9.